

Никола Д. Сарајлија
ПРОДАВАЧ НА ИЛУЗИИ

*на уметниците од штефансплац
со кои пиевме кафе во европа
додека врнеше дожд*

денот на уметникот

полноќ на вестбаноф

патниците брзо се губат во ноќта. на вестбаноф е темно и путо. на таксистот му велам: johnstraße bitte. две силуети во мракот мавтаат оддалеку. тихо и ненад пред кафеаната. познати лица по илјада километри патување. струмичка мастика во едната рака и лути пиперки во другата. јужно сонце во темнината зрачи.

лути пиперки
ем струмичка мастика
ноќ во виена

и-банот под штефансплац

врвулица во U-банот под штефансплац.
едни излегуваат, други влегуваат. zug fährt ab,
од звучникот монотон глас. станицата празна,
возот полн. бавно тргнува, брзо исчезнува.
патниците загледани некаде никаде.
уметникот лови нечии мисли и чувства додека
возот сè уште татни.

возот преполнет
исчезнува во мракот
сам на перонот

дождливо попладне

во мекдоналдс на јоханесгасе полно.
метеж од млади и стари, весели и
замислени... сите накиснати од дождот. бруи
од англиски и француски, арапски и кинески,
српски и руски... каде ли се сега брбливиот
џони и мрмливиот оџачар. дружам со кафето
в раце и дождот на прозорец.

дождот на прозор
единствен соговорник
кафето и јас

синот на кукларот

стариот куклар загрижено гледа кон синот. детето ужива во дружењето со куклите. минувачите се восхитуваат на неговата вештина. таткото прашува: што мислиш, добар ли е. куклите и пријателите во виена е сè што можеше никифор да му остави во наследство на синот.

стариот куфер
новите пријатели
надеж за синот

ВИОЛИНИСТОТ И ЦУЦЕТО

виолинистот свира на кернтнер. цуцето
игра на гравен. свирачот собира аплаузи. не е
важно што се искинати жиците. цуцето до
солзи ја засмева публиката. никој не може да
го чуе неговиот плач. навечер со топла пица и
ладно пиво, нено и хозе воздивнуваат по
морето и езерото.

скинати жици
нечујно лелекање
зад аплаузот

старите музиканти

сонцето зад албертина. чаршијата се затвора. доаѓаат еден по еден. секој си го зазема местото. ги отвораат футролите. проверка на инструментите и... време е за свирка. аплаузи, блицеви, свечкање на ситниш. валцер, самба, румба се врти на кернтнер. како во старите добри времиња. старите џезери.

свирка и игра
улицата претесна
ех, младост, лудост

славејот од шенбрун

чекори грациозно по патеката под костените. минува покрај лозјето оградено со трендафили. починува на клупата спроти дворецот. во тиркиз и пурпур обоена квечерина. дами и господа во фракови и вечерни фустани итаат да ја чујат песната на славејот од шенбрун.

слушам во мракот
песна на славеј нежни
тиркиз и пурпур

убавицата и трендафилот

виолинистката во црна облека со црн куфер катадневно оди во шенбрун. минува покрај градината пред дворецот. на зајдисонце ги мириса трендафилите. во занесот ненадејно се боцна. русокосата девојка утредента блескаше во црвено и... пак истиот куфер.

трепетни звуци
среде цветна градина
виолинистка

солзите на балерината

тмурно попладне над кернтнер. девојката кружи околу штендерот. гледа во сликите и молчи. солзи се тркалаат низ образите. заросува ситна роса. џезерите свират ли свират. сонце се појавува зад облаците. на плочникот остана само солзата на балерината.

занемен поглед
солзите затскриваат
тивка насмевка

денот на уметникот

типче доаѓа на зајдисонце. погледнува де
кон небото, де кон земјата. вдоль и вшир го
одмерува штефансплац. туристи многу,
купувачи малку. штафелајот лебди меѓу
виното од европа и пивото од вурштел
штанодот. минувачите го бараат уметникот.
некој крај шанкот чека на својот модел.

чуден уметник
уште почудни слики
празен штафелај

продавач на илузии

владо е продавач на илузии. блескаат балерини под разнобојни рефлектори. околу штендерот се врткаат девојки и момчиња, нечија мајка или баба, восхитени од глетката. стојат на прсти девојчињата, си ги тегнат цицињата и сонуваат да станат балерини. ах, огледалце, огледалце...

сонот и мечта
врамени во собата
со огледала

ловец и плен

ненадејно се појавува во први бицирк. на зајдисонце пројурува од карлсплац до шведенплац. фотоапаратот секогаш на готовс. дамир го лови животот во објективот. потоа задоволно другарува со велосипедот. навечер животот безмилосно го лови ловецот.

ловец или плен
во кругот на животот
жртви се сите

животот продолжува

виена пред невреме

по улиците цагор и мешаница.
минувачите застануваат пред излозите.
влегуваат во продавниците. ветрот се
засилува. небото се наоблачува. уметниците
забрзано ги собираат сликите. една дама се
вртка околу штиклата заглавена на плочникот.
само царот со транзистор в рака игра полугол
додека дожд низ чадорот се слева.

високи штикли
заглавени сред плочник
дожди ли дожди

фототрофеи

фотографираат кришум и оддалеку. доаѓаат сосема близу до штафелајот. гледаат љубопитно и зачудено. сликата од окото ја дели само стаклото од наочарите. со љубезна насмевка се оддалечуваат. некаде далеку заминуваат со спомени спакувани во фотоапаратот.

поглед и насмев
спомени во апарат
ефтин сувенир

сјај и беда

хофбург, штефансдом, штатопера,
албертина, петерскирхе... уметници,
музичари, куклари, статуи... некој со восхит,
некој рутински во објективот ги лови. на
плочникот останува само питачот со главата в
земја, наркоманот се тетерави наоколу,
клошарот се слади со недојаден сендвич од
контејнерот, собирачи на отпадоци и
продавачи на весници.

мигот уловен
животот зад грб чека
победник нема

таинствената писателка

се палат светилките по улиците и излозите. седнала во заветрината на heart of vienna. неколку торби покуќнина и купишта стара хартија. пишува долго во ноќта. со утринските свона на блиската катедрала исчезнува во денот... до следната вечер... и сè така.

ноќем пишува
денот ја однесува
без сон - без дом

ислужениот баритон

шарена река низ улиците и плоштадите.
облечен во бело, со побелени коси. црвена
ружа на градите. минува брзо и нечујно како
дух. на лицето ниту радост ниту тага. седнува
на клупата и тивко потпевнува некоја арија од
својот репертоар. ислужениот оперски пејач.

сцената оди
песната останува
зад завесата

едноракиот питач

меѓу изложените слики стои I love vienna. родени и натурализирани виенчани, туристи и минувачи, прашуваат за цената. заминуваат негодувајќи: па тоа се само букви. само едноракиот питач со раката на срце вели: чувај ми ја додека собирам доволно пари.

за некој букви
за друг живот и надеж
големиот град

МИСТИКА И ЕГЗОТИКА

летно попладне. под долгите мантили сиркаат фармерки и патики. лицето скриено од туѓи погледи, а очите шараат наоколу. необичен молк и тивок џагор. од дното на улицата се задаваат камери и фотоапарати. пред нив по кернтнер гордо чекори боса манекенка во невидлива облека.

поглед зад превез
тишината открива
дама ил' женка

девојката и песот

доаѓа пред казиното секое попладне.
девојката и нејзиниот пес. скромна облека,
бесцелен израз, истиот ритуал. augustin bitte,
повторува галејќи го песот. патем загледува
отспротива во излогот со женска гардероба.
навечер заминува некаде дома
бездомничката.

сами во градот
девојката и песот
скитаат низ свет

марија и кловнот

марија беше богато омажена, а несреќна.
не можеше да ја сопре љубовта што
извираше од неа. ја нудеше по улиците,
парковите, станиците... навечер му дуваше
балончиња на кловнот од штефансплац.
пајросле заспиваше пресреќна и сита од
љубов.

дење продава
ноќем љубов дарува
на принцот сакан

мириси и звуци

околу штефансплац мирис на виршли и пица. во излозите разновидни слатки и моцартовки. туристи од сите континенти и по некоја бечка дама на вечерна променада. сите на сладолед кај газми. потоа на концерт во штефансдом. надвор чкрипи пајтон и... мирис на коњски измет.

пајтон во ноќта
сладолед под светилка
мирис на коњи

ПОСЛЕДНИОТ ВОЗ

пред полноќ во U-банот под операта.
патниците во лифтот си ги затнуваат
носивите. тука некој мочал. во холот лежат
бездомници. во јавниот клозет трешти
класика. додека го прелистуваш весникот ти
се крева капата. доаѓа последниот воз.

мирис на мочка
бездомници во холот
моцарт во клозет

животот продолжува

приквечер уметниците заминуваат.
доаѓаат музичарите. потоа кернтнер им
останува на шетачите и питачите. еднораки,
едноноги, еднооки, ама и преправени. едни
седат достоинствено, други срамежливо
земјата ја љубат. таму каде што имаше само
слики и музика, животот продолжува.

улица без крај
падни - стани - потрчај
животот тече

СОДРЖИНА

денот на уметникот

полноќ на вестбаноф
и-банот под штефансплац
дождливо попладне
синот на кукларот
виолинистот и џуцето
старите музиканти
славејот од шенбрун
убавицата и трендафилот
солзите на балерината
денот на уметникот
продавач на илузии
ловец и плен

животот продолжува

виена пред невреме
фототрофеи
сјај и беда
таинствената писателка
ислужениот баритон
едноракиот питач
мистика и егзотика
девојката и песот
марија и кловнот
мириси и звуци
последниот воз
животот продолжува

Книгоиздателство „Феникс“, Скопје, 2009